

Til:
Landstyremøtet i pensjonistpartiet.

21. september 2011

Til vurdering

Statistikk for alderssammensetning i befolkningen jevnført med behov, ressurser og økonomi viser et gap som det ikke er funnet dekning for i fremtidens eldreomsorg. Vi snakker her om eldrebølgen. Politikerne vil neppe erkjenne nederlag ved å mane til frivillighet på dette feltet. Noen mener at det aldri kan løses politisk gjennom norsk helsevesen alene, men krever frivillig innsats *satt i system*. Hvis dette er en realitet bør det få vår oppmerksomhet.

Pensjonistpartiet som med sin spesielle profil på helse- og omsorgstjenester kunne på fritt grunnlag ta utfordringen med å erverve størst mulig kunnskap og kompetanse på området. Verdighetscenteret i Bergen har etablert en nasjonal kompetansesenter for opplæring av frivillighetskoordinatorer, der målsettingen er styrking av frivillighets-tjenester i eldreomsorgen. Det arrangeres en *verdighetskonferanse* i Bergen mars neste år, og der kunne Pensjonistpartiet få den "startkapitalen" som kunne lede til noe konstruktivt: "Verdighetsgaranti" med innhold!

Vedlagte dokumenter hentet fra www.verdighetscenteret.no illustrerer verdighets- begrepet. Verdighetscenter med opplærte koordinatorer er noe nytt, og dette kan bare være begynnelsen på noe som tvinger seg fram. Erfaringer fra andre viser at samfunnsregnskapet vil gå i pluss, samtidig som "verdighetkapitalen" vil forrente seg i form av et godt og integrert liv for våre eldre og uføre. Hjelperne (unge som eldre) får utløst sitt sosiale engasjement innenfor et organisert system.

Et verdighetscenter er en selvstendig enhet for frivillig eldreomsorg med utdannede koordinatorer, og må ikke forveksles med frivillighetsentraler. At verdighetscenteret (i små kommuner) *praktisk* kan være tilknyttet frivillighetsentralen, er en annen sak.

Nordland Pensjonistparti

Vedlegg:

- Til vurdering
- Frivillighet Nordland
- Fremtidig eldreomsorg
- Nasjonalt opplæringsprogram
- Innholdet i opplæringen
- Hvem er vi?
- Brosjyre

www.verdighetscenteret.no

Frivillighet

Frivillig omsorgstjeneste vil bli satt på dagsorden i årene fremover. I dag har vi en halv million pensjonister i landet, økningen av pensjonister i befolkningen vil i 2060 øke til 1.5 millioner. En undersøkelse fra 2009 viser at 70 prosent av kommunene mener de har et stort behov for frivillig innsats i omsorgstjenester. En tredel av de 224 kommunene i undersøkelsen ga ikke tilbud om opplæring, veiledning eller oppfølging til frivillig omsorgstjeneste. Halvdelen oppga å gi en eller annen form for dette. (*Senter for omsorgsforskning*)

Det offentlige kan ikke alene klare å dekke alle behov for en stadig økende eldre befolkningsandel.

En profilert overlege ved *Verdighetsentret* i Bergen sier at med den utfordringen vi står ovenfor i norsk eldreomsorg vil det være dumt å tro, og umulig å sikre alle en god alderdom med aktivitet og integrasjon uten å satse på frivillighet. Han sier også at den største utfordringen i eldreomsorgen er ensomhet, og dette vet også helsetjenesten noe om.

Det er slik at ensomheten *kan* tidvis være tung enten man er enslig hjemme, eller bor på institusjon. *Noen* trenger oppmerksomhet og støtte eller en praktisk håndrekning, og *noen* kan gi dette hvis forholdene blir lagt til rette. Pensjonistene vil være en viktig ressurs i så henseende hvis *noen* brukte litt av sin tid som frivillig. Unge mennesker kunne også oppdage at samkvem med eldre ikke er bortkastet tid.

Nordland Pensjonistparti har som en prioritert sak å vitalisere frivillighetsarbeidet, og har visjoner om et utvidet omsorgsbegrep. Innenfor visse kriterier står man nokså fritt for å utforme frivillighetsentralen innenfor lokale rammer, ønsker og behov. Dette kan man benytte seg av og tilføre sentralen et nytt innhold. Et "*verdighetprosjekt*" for frivillig eldreomsorg kunne bli en del av frivillighetsentralenes virksomhet. Små kommuner har kanskje ikke ressurser til flere institusjoner hvor oppgavene overlapper hverandre. Enkeltpersoner har alltid engasjert seg i blant annet besøktjeneste og praktiske gjøremål, men ved å få det inn i en organisert form kunne det bli bedre og systematisk, og flere ville engasjere seg. Dette kunne utsette behovet for sykehjem og avlaste de pårørende.

Verdighetsentre er nytt på landsbasis, og et verdighetsenter (integrert i frivillighetsentralen) er følgelig ikke blitt lansert i Nordland Formålet er å avlaste de profesjonelle helsearbeiderne med enklere (men tidskrevende) oppgaver som kan utføres av ufaglærte. Dette betinger selvsagt en grensesetting om hva frivillige kan bidra med, og at det ikke truer den profesjonelle helsetjenestens stillinger, lønnsforhold eller profesjon. Daglig leder for frivillighetsentralen kan også være koordinator for de frivillige omsorgstjenestene, og få den opplæringen som behøves for dette. Det arrangeres kurs for denne oppgaven: "*Nasjonalt opplæringsprogram for frivillighet-koordinatorer – eldreomsorg*".

Sentralene må baseres på en femtidsrettet og visjonær policy med hensyn til bestemte ønsker, behov, nærhet og lokale forhold. Man må komme frem til et bredt *frivillighetskonsept* som tjener brukerne, helseinstitusjonene og kommunen på den beste måte. Den frivillige omsorgstjenesten vil tvinge seg frem i tiden som kommer. Verdighetsentrene vil komme eldrebølgen i forkjøpet.

Nordland Pensjonistparti

Frivillighet og fremtidens eldreomsorg

Verdighetsenteret etablerer en nasjonal kompetanseenhet for opplæring av frivillighetskoordinatorer, der målsettingen er en styrking av frivillighetstjenester i eldreomsorgen. 16.-17. mars 2012 arrangerer vi en nasjonal konferanse i Bergen om og for frivillighetstjenester innen eldreomsorg, sammen med Norges Røde Kors.

Utfordringer og muligheter

I nærmeste fremtid kommer vi til å se en dramatisk økning av antall sårbare og svake gamle og pasienter på sykehjem. Samtidig vil det også bli mange pensjonister som kan yte frivillig innsats – som både er givende og helsefremmende for dem selv og som bidrar til økt livskvalitet for de pleietrengende syke.

Frivillige medarbeidere vil kunne gi et betydelig bidrag til fysisk og psykososial aktivitet, velvære og helse, både for mottakere og hjelpere. Når vi spør de sårbare, hjelpe- og omsorgstrengende gamle hva som er viktigst for dem, er hovedsvarene: å bli sett, at noen bryr seg, at noen kommer på besøk, at det skjer noe, at jeg kommer ut, at noen er glad i meg, at jeg er savnet av noen, at jeg ikke lider unødige.

Med økt satsning på god rekruttering, organisering, opplæring og oppfølging kan frivillige være med på å møte utfordringene i fremtidens eldreomsorg. Uten denne organiserte og kostnadseffektive satsingen på nye konsepter er det vanskelig å forestille seg at vår eldreomsorg vil kunne garantere våre sårbare gamle en verdig, siste levetid de neste tiår.

Stort behov for organisert frivillig innsats

I en rapport fra Senter for Omsorgsforskning – Sør (nr 1/2009) fremgår det at norske kommuner ser et stort behov for frivillig innsats som et viktig supplement til å utvikle kvalitativt gode omsorgstjenester for eldre. Det viser seg også at mange av disse kommunene dessverre har liten kapasitet og derfor kan trenge tilførsel av kompetanse for å etablere, utvikle og følge opp et samarbeid med de frivillige organisasjonene.

Verdighetsenteret har ved en spørreundersøkelse til alle landets sykehjem (2009) kartlagt behovet for og etterspurt erfaringer med frivillighetstjenester på sykehjem. Flertallet av sykehjem har en eller annen form for besøkstjeneste, men denne er sporadisk organisert. Behovet er mange ganger større enn tilbudet og kun et lite mindretall har egen frivillighetstjeneste eller egen frivillighetskoordinator. Så godt som alle ønsker en egen, organisert frivillighetstjeneste med en koordinator.

Vår undersøkelse, samt nasjonale og internasjonale erfaringer, viser at den sentrale suksessfaktor for frivillighetstjenester innenfor eldreomsorg er en gjennomtenkt og kompetent organisering. Frivillige må rekrutteres, motiveres, opplæres, integreres, følges opp og ivaretas. Nøkkelen er en godt forberedt, stabil og entusiastisk frivillighetskoordinator.

På denne bakgrunn etablerer Verdighetsenteret en nasjonal kompetanseenhet for opplæring av frivillighetskoordinatorer innenfor eldreomsorg, der opplæring av, motivering og kompetanse til frivillighetskoordinatoren har hovedfokus. Vi vil også støtte frivillighetskoordinatoren med å etablere og videreutvikle lokale frivillighetsprosjekter. Slik kan eldreomsorgen i Norge tilføres mange frivillige hjelpere, og på denne måten sikre de svakeste og sårbare gamle den verdighet de fortjener i deres siste leveår.

Nasjonalt opplæringsprogram for frivillighetskoordinatorer - eldreomsorg

Frivillig innsats overfor sårbare gamle må organiseres. Vi trenger frivillighetsprosjekter ledet av frivillighetskoordinatorer i alle kommuner og på alle sykehjem. Koordinatoren skal rekruttere, organisere, motivere, ta vare på og inspirere de frivillige.

En av de største utfordringer for de sårbare gamle er inaktivitet og ensomhet. På sykehjem og i hjemmet er det titusener av gamle som knapt får besøk.

Dette vil vi endre. Frivillige aktører i eldreomsorgen er en viktig ressurs. Men denne type innsats trenger en gjennomtenkt og kompetent organisering. Nøkkelen er en godt forberedt, stabil og entusiastisk frivillighetskoordinator.

Er du en ildsjel?

Vi inviterer engasjerte og nysgjerrige personer til et nasjonalt opplæringsprogram for frivillighetskoordinatorer innenfor eldreomsorg. Opplæringsprogrammet vil baseres på tre samlinger ved Verdighetsenteret, til sammen 7 dager. Som deltaker vil du få grundig innføring og undervisning i tema som omhandler frivillighetsarbeid, eldreomsorg og koordinatorrollen, i tillegg til kursmaterieell til bruk på hjemstedet. Opplæringen skal gi motivasjon og kompetanse til frivillighetskoordinatoren, og struktur til å etablere eller styrke lokale frivillighetsprosjekter i egen kommune eller på eget sykehjem.

Lokalt prosjekt og kontrakt med samarbeidspartner

Deltakerne forplikter seg til å etablere eller videreutvikle et frivillighetsprosjekt på hjemstedet etter endt opplæring, og får oppfølgingshjelp til dette. Det er ønskelig at deltakerne på forhånd har en kontrakt eller samarbeidsavtale med en potensiell eller etablert arbeidsgiver/institusjon/frivillig organisasjon/samarbeidspartner. Verdighetsenteret vil være behjelpelig med å utforme en slik kontrakt.

Innholdet i opplæringen

Vi ønsker å styrke og kvalitetssikre det frivillige aktivitets- og omsorgstilbudet for eldre gjennom kompetanseutvikling og opplæring av frivillighetskoordinatorer. Det vil være et spesielt fokus på verdighet blant de mest sårbare gamle.

Vi ønsker å medvirke til at det i kommuner og på sykehjem blir opprettet frivillighetstjenester innen eldreomsorg, med en egen koordinator. Slik kan man

ivareta de svakeste og sårbare gamle den verdighet de fortjener i deres siste leveår.

HVEM SØKER VI?

Dette er et kurstilbud for motiverte personer som har interesse for og ser verdien av frivillig innsats i eldreomsorgen. Deltakere kan være personer som allerede er tilknyttet en frivillig organisasjon, eller som kan tenke seg å etablere en frivillighetstjeneste rettet mot eldreomsorgen. Sosialarbeidere, kulturarbeidere, pedagoger, helsearbeidere og aktivtører er noen eksempler på faggrupper som kan passe inn i en koordinatorstilling.

OPPLÆRINGSPROGRAMMET

Programmet omfatter følgende:

- 3 enkeltseminarer fordelt på en tidsperiode på ett år, til sammen 7 dager.
- Undervisningen og fagkompetansen rettet mot muligheter og utfordringer deltakerne erfarer i opprettelsen/utviklingen av et lokalt frivillighetsprosjekt.
- Gjennom egeninnsats og samspill i grupper får deltakerne styrket sin opplærings- og veiledningskompetanse.
- Tips og idéer til undervisningsmateriale for opplæring og veiledning av frivillige.
- Kursledelse og forelesere har nasjonal og internasjonal erfaring innenfor området.

Kurset ledes av Stein Husebø, overlege og leder av Verdighetsenteret og prosjektleder Eirin Hillestad. Forelesere i tillegg er ledere i frivillige organisasjoner, frivillighetskoordinatorer, sykepleier, lege, musikkterapeut, prest og andre.

Det tilbys i tillegg:

- 1 dagsseminar/oppfølgingsdag på hjemstedet / egen arbeidsplass med representant fra Verdighetsenteret.
- Oppfølgingsseminar – hvordan går det? – ca. ett år etter siste samling.
- Verdighetskonferansen 2012 - Frivillighet, eldreomsorg, Bergen 16.-17. mars - se www.verdighetskonferansen.no

TEMA I UNDERVISNINGEN

- Frivillig arbeid innen eldreomsorg
- Eldreomsorg og palliative care / Omsorg ved livets slutt
- Organisering av frivillighetstjenester – ulike modeller
- Innhold i frivillighetstjenester
- Prosjektarbeid og presentasjonsteknikk
- Kartlegging av nettverk, samarbeidspartnere og behov lokalt
- Den frivillige – rekruttering, opplæring, oppfølging, veiledning
- Opplæringsplan for frivillige – hvordan lære videre
- Koordinatorrollen – leder, tilrettelegger, brobygger og motivator
- Kontrakter / avtaler / taushetsløfte / forsikring
- Konfliktløsning
- Kommunikasjon, etikk og holdninger
- Sorg – og glede
- Kommunikasjon ved demens
- Møteplasser og relasjoner
- Hjelperen – hvordan overlever vi? Om å ta vare på seg selv.
- Media og markedsføring

METODER I UNDERVISNINGEN

- Forelesninger
 - Egenbasert læring
 - Gruppearbeid
 - Erfaringsutveksling
 - Rollespill (i små grupper)
 - Deltakere underviser hverandre (med veiledning)
 - Bruk av dikt / litteratur / musikk / video
- Det vektlegges erfaringsutveksling, refleksjon og nettverksbygging (bl.a. kollegagrupper) blant deltakerne.

Hvem er vi?

Stein Husebø, Daglig leder, overlege
Telefon: +47 55 39 77 37 | Mobil: +47 417 80 007
E-post: sbh@verdighetsenteret.no

Stein er daglig leder ved Verdighetsenteret, som står på skuldrene av en serie prosjekter for de eldres verdighet den aktive anestesilegen har generert de siste 14 årene i hjembyen Bergen. Han har også gjennom sitt engasjement skapt seg et stort navn internasjonalt.

Kari Sollesnes, Sykepleier
Telefon +47 55 39 77 36 / Mobil: +47 911 41 890
E-post: sykepleier@verdighetsenteret.no

Kari er utdannet sykepleier, med videreutdanning i palliasjon. Hun kommer fra Bergen, og har bl.a. 7 års fartstid fra Palliativ avdeling ved BRKS. Ved Verdighetsenteret har hun et hovedansvar for planlegging og gjennomføring av kursrekken *Lære - for å lære videre*, og senterets øvrige opplærings- og seminartilbud.

Barbro Danielsen, Koordinator, vikar
Telefon: +47 55 39 77 41 | Mobil: +47 924 85 914
E- post: koordinator@verdighetsenteret.no

Barbro er siv. økonom av utdannelse, og har de siste to år vært Verdighetsenterets koordinator, med fokus på den daglige drift ved senteret. Hun kommer opprinnelig fra Nøtterøy i Vestfold, og har bl.a. også bodd og arbeidet 15 år i USA.

Eirin Hillestad, Prosjektleder, Frivillighet - eldreomsorg
Telefon: +47 55 39 77 48 | Mobil: 41 69 46 48
E- post: eirin.hillestad@verdighetsenteret.no

Eirin er utdannet medievitner fra UiB, og kommer opprinnelig fra Valle i Setesdal. Hun har tidligere jobbet som daglig leder ved Vitalitetsenteret Frivilligsentral i Bergen, og har siden november vært prosjektleder for Verdighetsenterets prosjekt Frivillighetstjenester, eldreomsorg.

Sverre Chr. Wilhelmsen, Informasjonsleder
Telefon: +47 55 39 77 35 | Mobil: +47 971 81 079
E-post: scw@verdighetsenteret.no

Sverre er bergenser, og har bakgrunn som lærer, journalist og kulturformidler gjennom de siste 25 år. Han har fulgt Stein Husebøs prosjekter knyttet til eldreomsorg siden 2000, og har siden mars 2010 vært Verdighetsenterets informasjonsleder.

KONTAKT OSS!